

**До
Шуменски университет „Епископ
Константин Преславски”**

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Радослав Након,
Геологически институт – БАН

по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 4.4. „Науки за Земята”, научна специалност “Геоморфология и палеогеография” за нуждите на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”, обявен в Д.В. бр. 71 от 01. 09. 2017 г. Научното жури е назначено със заповед РД-16-030/9.02.2018 г. на Ректора на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”

Рецензията е изготвена съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитието на академичния състав в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

Единствен кандидат в конкурса е д-р Светла Станкова, доцент в катедра „География, регионално развитие и благоустройство” при Факултета по природни науки на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”. Тя е представила всички законово изисквани документи за участие в конкурса. Бих искал да отбележа изключителната акуратност на представената документация по конкурса. Това е един не толкова често срещан факт, и показва изключителната организираност на доц. Станкова. Един малък пропуск е липсата на обявата от Държавен вестник за обявяване на конкурса, но това се дължи на липсата на подобно изискване в Правилника на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

1. Представяне на кандидатката

Кандидатката в конкурса доц. Станкова е придобила образователната степен „магистър” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” през 1997 г. като биолог, с квалификация учител по биология и география. През периода 1996-2010 е заемала последователно длъжността специалист географ-картограф и всички асистентски длъжности в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”. През 2010 г. придобива ВАК образователна и научна степен „доктор” след защита на дисертация по научна специалност „Геоморфология и палеогеография”. Темата на дисертационния труд е „Структурна геоморфология на Източна Стара планина”. През 2012 г. е избрана за доцент по научно направление 4.4. „Науки за Земята”, специалност „Геоморфология и палеогеография” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

Доц. Станкова е член на Съюза на учените в България, Асоциацията на професионалните географи и регионалисти, Националната асоциация „Жени в науката” – клон Шумен. Владее английски и руски.

2. Преподавателска дейност

През периода след заемане на академичната длъжност „доцент” д-р Станкова води лекции, упражнения и семинари по задължителни, избираеми и факултативни дисциплини в:

- ОКС Бакалавър по специалност: Педагогика на обучението по география, Педагогика на обучението по история и география, География и регионална политика, Екология и опазване на околната среда
- ОКС Магистър: География и интерактивно образование, Приложна география и ГИС, Краезнание, Културно-историческо наследство и туризъм, Езиково обслужване на туризма и бизнеса.

Тя преподава курсове в ОКС „Бакалавър” и „Магистър”.

В ОКС „Бакалавър” тя води следните курсове:

- Природна география на континентите
- Обща и регионална геология и геоморфология
- Геоморфология
- Природна география на България
- Геология и геоморфология на България
- Природна география на Черно море
- Природна география на Световния океан
- История на географията и географските открития
- Велики географски открития
- Картография и ГИС
- Приложение на теренните географски изследвания в обучението по география

В ОКС „Магистър” тя води следните курсове:

- Интерактивен потенциал на природната география на континентите и на България
- Кватернерна геология и геоморфология
- Приложна геоморфология
- Теренни изследвания на природата и обществото на родния край
- Регионален преглед на природната среда
- Природни ресурси на България
- Природни и антропогенни туристически ресурси на България

През периода 2012 – 2018 доц. Станкова е разработила 11 нови лекционни курса – 4 в ОКС „Бакалавър” и 7 в ОКС „Магистър”. Четири от тях са влезли в курса на обучение (1 в бакалавърска и 3 в магистърска степен на обучение).

В докторската програма „Педагогика на обучението по география” доц. Станкова води курс „Методика на теренните географски изследвания”.

Няма приложени данни за аудиторната ѝ заетост.

Доц. Станкова има издадени 2 колективни учебника в които е първи автор. Единият е в електронен вариант. Съ-автор е и на 3 учебни помагала.

Доц. Станкова се изявява и като ръководител на студентски теренни практики. В периода 2012-2018 г. тя е организираща 5 тематични направления за теренни практики. Тя е била научен ръководител на 10 дипломанти с които е провела и теренни

изследвания свързани с разработваната от тях тематика. Била е и консултант на студенти и докторанти. Тя е и ръководител катедра.

Видно е, че доц. Станкова има забележителна по обем преподавателска дейност. Тя преподава по една разнообразна и комплексна тематика.

3. Публикационна дейност на кандидатката

За участие в конкурса е представен списък от 58 заглавия. Те са отделени като: „Монографии” – 2 бр., „Учебници и учебни помагала” – 5 бр., „Студии” – 1 бр., Статии в реферирани научни списания – 8 бр., Статии в индексирани списания – 15 бр., Доклади в тематични сборници или електронни издания – 27 бр. Извън темата на конкурса е приложено едно заглавие с научно-популярен характер. Всички публикации са направени след заемане на академичната длъжност „доцент”. Кандидатката има две самостоятелни публикации и е първи автор в 15 публикации. Преобладават статиите с авторски колективи от 2-3 души. Няма приложен списък на публикациите преди заемане на академичната длъжност „доцент”. Един такъв списък несъмнено би позволил по-пълното открояване на изследователския профил на доц. Станкова. Познавам част от работите на доц. Станкова представени в конкурса за доцент. Считам, че те са много стойностни и допълват нейния профил като много добър изследовател в областта на географията и геоморфологията.

Самостоятелните публикации и тези в които доц. Станкова е първи автор позволяват най-добре да се открият нейните качества на учен. В тях те се извява като задълбочен изследовател със собствени идеи, цели и методика.

Тематичната насоченост на публикациите е в областта на геоморфологията и палеогеографията (38 бр), природната география (16 бр.) природното наследство и значението му за развитието на туризма (4). Последните 4 статии практически са също в областта на геоморфологията. Всички публикации отговарят напълно на професионалното направление на конкурса.

4. Цитируемост на научните публикации на кандидатката

Кандидатката е представила списък от забелязани 48 цитата. Това са само цитати след заемане на академичната длъжност „доцент” т.е. за периода 2012 – понастоящем, практически до края на 2017 г. Цитатите са от български и чужди автори. Почти всички цитати са на работи преди 2012 г. Наличните цитати показват видимост на научната продукция на кандидатката в конкурса, независимо от сравнително краткия период от 2012 г. досега. Несъмнено броят на цитатите ще се увеличава, имайки предвид и факта, че значителна част от публикациите представени в настоящия конкурс са от последните години. Един пълен списък на цитатите, включващ и тези за заемане на академичната длъжност „доцент” би позволил по-пълното открояване на отзвук от публикационната дейност на кандидатката в конкурса.

5. Научни приноси

Научните приноси на кандидатката залегнали в приложените за конкурса материали са главно в областта на геоморфологията, палеогеографията и географията.

Те са свързани с изучаването на географията и геоморфологията на отделни райони на страната, българското черноморско крайбрежие и Балканския полуостров.

В синтезиран вид те могат да се формулират както следва:

1. Доразвиване на локални и регионални елементи за произхода и еволюцията на релефа в източната част от Балканския полуостров.
2. Разработване на актуални теоретични, регионални и терминологични въпроси в областта на морфоструктурния анализ.

3. Анализирани са особеностите на западното Черноморско крайбрежие (на примера на акваторията на България) и значението му за кватернерното морфоструктурно развитие на източната част на Балкански полуостров.
4. Установяване, обособяване и характеризирани са морфоструктурните генерации, възникнали в пределите на Източната част на Балканския полуостров (на примера на територията на България).
5. Провеждане на регионален средно мащабен анализ на морфоструктурата на планинските системи и равнинните области на територията на България.
6. Изследване на връзката между фракталната геометрия на структурите и релефа и връзката със сеизмичността.
7. Участие в разработването на актуализиран модел за морфоструктурната подялба (в последователността: зона-област-район-морфоструктура) в източната част на Балканския полуостров.
8. Изследване на карстовите системи в България
9. Изследване на геотуристическия потенциал на България
10. Написване на учебни помагала със съвременно съдържание и форма за обучение на студенти.

Както се вижда приносите са разнородни и в широки научни и научно-практични области. Цялостните научни приноси на доц. Станкова са много по-обширни, като се вземат предвид и публикациите ѝ извън настоящия конкурс.

6. Участие в проекти

Кандидатката в конкурса е участвала в 2 проекта на национално ниво: „Студентски практики” на МОН, където е била академичен наставник и проект Модернизирани на дистанционното обучение на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”, чрез въвеждане на съвременни форми на обучение. Освен това е участвала в 6 вътрешноуниверситетски научни проекта. Не е отбелязано, дали е била ръководител или участник.

7. Участие в конференции, редакторска, рецензионна и експертна, дейност

Кандидатката е участвала в 14 международни и национални конференции проведени у нас. Била е член на организационни комитети за провеждането на научни мероприятия, член на редакционни колегии, организатор на публични лекции и др.

Била е член в научни журита и рецензент на един учебник.

8. Административно-организационна дейност

Като експерт в административно-организационно отношение доц. Станкова има забележителна изява. Тя е член на ОС на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”, член на Факултетния съвет, Председател на общото събрание на Факултета по природни науки, Ръководител катедра „География, регионално развитие и туризъм”. Била е председател или член на 10 специализирани комисии. Всичко това показва, че доц. Станкова е един компетентен преподавател ползващ се с доверие и добра репутация сред своите колеги и ръководството на Университета.

9. Наукометрични показатели

Правилникът за развитие на академичния състав на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски” наличен на интернет страницата не поставя количествени наукометрични критерии за заемане на академични длъжности. Единствените забелязани наукометрични критерии в Правилника са за придобиване на научната степен „доктор на науките”. От такава гледна точка представените от

кандидатката наукометрични данни покриват напълно изискванията на ЗРАСРБ и Правилникът към него.

10. Критични бележки

Критичните бележки са предизвикани преди всичко от широката обхватност на изследванията на доц. Станкова. Тя се мъчи да покрие един много голям обхват от регионални изследвания. Те обхващат области на геологията, геоморфологията и географията. Независимо от взаимосвързаността на тези природни науки, всяка една от тях има своите специфики и принципни основи. Липсата на специфични геоложки познания проличава особено когато се дискутират геоложки проблеми. На този фон остава неясно защо доц. Станкова се наема да преподава геоложки дисциплини, когато е видно от приложените документи, че тя е посещавала един общ курс по геология и геоморфология по време на обучението си. Придобитата ОНС „доктор” в областта на геоморфологията едва ли е достатъчно условие.

Непонятно е защо толкова много от публикациите са на английски език, като значителна част от тях са в он-лайн издания в които видимо липсва специализирана редколегия и рецензиране. Например Sociobrains (13 броя), което е он-лайн българско издание за социални науки. Позволявам си да отбележа, че във всички работи английският език е на доста ниско ниво (включително и абстрактите, когато статията е на български), което прави статиите дори на места трудно разбираеми. Считам, че голяма част от тези статии биха били по-разбираеми, ако бяха на български и съответно по-достъпни за аудиторията за която са предназначени. Статиите на български език са напълно разбираеми и дават адекватна представа за много добрите изследователски качества на доц. Станкова. Публикуването на чужд език, в случая на английски, сам по себе си не издига престижа на статията. Ако доц. Станкова желаше да даде гласност на своите работи на широката международна общност можеше да потърси публикуване в известни специализирани издания със сериозно рецензиране и езиков редакторски контрол. В много от статиите се използват едни и същи фигури и шаблонни заключения от регионален характер. Всичко това създава усещането, че голяма част от статите са написани заради самите себе си. Картните материали (например публ. 2, но не само) са претрупани с детайли и са трудно четими.

Някои от публикациите (напр. 8) са написани като пътепис с един общ списък от използвана литература. Тази литература не е цитирана в текста, с което остава неясно кое е по литературни данни и кое е авторски принос.

В поне една работа (33) не е ясно защо работата е на български, а литературата на латиница. В друга една работа на английски (47) в литературата на английски е написано „*pod печат*”....

Когато се дискутира възрастта на Стара планина се игнорират автори като Ст. Бончев (и не само) и дори първият автор на статията Ц. Цанков (първи автор и съавтор на две статии в *Basin Research*, 1996).

В статия 56 коментирайки сеизмичността на ЮЗ България един район обект на многобройни изследвания, авторите цитират само себе си игнорирайки автори със значим принос по проблема, преди тях.

Твърдението за продължаваща колизия между Африканската и Евроазиатската плоча е невярно. Колизията предполага компресия и сблъсък на два континента (или островни дъги). За разлика, съвременният геодинамичен режим се характеризира с екстензия по геоложки и геодезични данни и продължаваща субдукция на Африканската плоча (с океанска кора) под Евразия в зоната на Критската дъга.

Твърдението, че Черно море е остатък (публ. 16) от океанска кора при затварянето на Тетиския океан е интересно като мисъл, но в разрез с всички геоложки

данни. Тук само ще спомена, че Черно море като геоложко образувание се състои от два независимо развиващи се басейна. Използването на израза „черноморска пасивна окрайнина” е неуместно и поражда въпрос, а къде е активната окрайнина? Пасивната окрайнина е елемент от тектонска плоча в която има и активна окрайнина. Черно море не е тектонска плоча.

Направените забележки са само малка част от забелязаните неточности. Рецензентът не би могъл, а и няма за цел да рецензира всяка една статия по отделно (това несъмнено би било от полза за кандидатката в конкурса). Още повече, имайки предвид необичайно краткото време отредено за рецензиране на документите по конкурса. Като цяло се създава впечатление, че значителна част от публикациите по конкурса не са преминали през сериозно рецензиране и редакторски контрол.

Моята препоръка е за в бъдеще, вече като професор д-р Станкова да се концентрира върху една по-тясна област на изследване.

11. Заключение

Независимо от направените критични бележки, цялостният анализ на предоставените ми материали показва, че кандидатката в конкурса доц. Станкова отговаря напълно на всички законови изисквания и критерии за заемане на академичната длъжност „професор”. Преди всичко, тя е ангажиран и мотивиран преподавател с голям и разнообразен лекционен обем. Тя има значителна публикационна активност. Освен това е изграден изследовател в областта на географията и геоморфологията и има ясно оформени разнообразни научни интереси. Резултатите от нейните изследвания са намерили отражение сред научните среди. Тя е преподавател с авторитет сред университетската общност за което свидетелствува нейната административна ангажираност. Всичко това ми дава основание да препоръчам доц. Станкова да заеме академичната длъжност „професор” в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски”.

София, 11 април 2018 г.

Рецензент:

/проф. д-р Радослав Наков/